

VYJMENOVANÁ SLOVA VE 3. ROČNÍKU

Ve 3. ročníku je výcvik psaní y, ý ve vyjmenovaných slovech **počáteční** a dál pokračuje ve 4. a 5. ročníku. Základním úkolem 3. ročníku je, aby žáci pochopili princip psaní I/Y po obojetných souhláskách uvnitř slov, aby odůvodňovali a psali správně vyjmenovaná slova a jejich tvary. K tomu využívají základní algoritmus:

Je to slovo vyjmenované? Ano, napíšeme y, ý. Ne, napíšeme i, í.

Od počátku je důležité učit žáky pravopis správně odůvodňovat, psát celá slova, užívat slova ve větách, pracovat s kartou vyjmenovaných slov a správnost ověřovat (např. v pravopisném slovníčku na konci tohoto pracovního sešitu).

Sešit Vyjmenovaná slova pro třetíáky tvoří ucelený soubor s učebnicí Nakladatelství Hanami: Český jazyk a komunikace pro 3. ročník. Každá řada vyjmenovaných slov je tematicky zaměřená stejně jako daná kapitola v učebnici.

Ve výuce postupujeme v pořadí VS po Z, B, L, M, P, S, V. Záměrně začínáme toto pravopisně těžké učivo řadou slov po Z, která má nejméně slov, děti většinou znají jejich význam, proto celkem rychle zvládnou celou řadu.

Ve 3. ročníku se mají žáci naučit správně psát vyjmenovaná slova a jejich tvary. Pravopis příbuzných slov a různé výjimky jsou učivem dalších ročníků. Ve 3. ročníku také nezařazujeme pravopis předpon vy-/vý-. Jedná se o velmi náročné učivo, které bude probíráno ve 4.-5. ročníku spolu se stavbou slova. Stejně tak jsme přesunuli do 4. ročníku pravopis zeměpisných názvů, který lze propojit se zeměpisem ČR.

Jednotlivá cvičení v tomto sešitě doplňují pravopisný výcvik vyjmenovaných slov v učebnici a jsou metodicky uspořádána od vyvození slov a jejich významu až po procvičování a upevňování učiva. Součástí sešitu jsou také gradovaná opakovací cvičení na konci každé kapitoly určená k diagnostice.

OBSAH:

1. VYJMENOVANÁ SLOVA OD Z	2
2. VYJMENOVANÁ SLOVA OD B	9
3. VYJMENOVANÁ SLOVA OD L	18
4. VYJMENOVANÁ SLOVA OD M	26
5. VYJMENOVANÁ SLOVA OD P	35
6. VYJMENOVANÁ SLOVA OD S	43
7. VYJMENOVANÁ SLOVA OD V	53
8. PRAVOPISNÝ SLOVNÍČEK	60

1. Přepiš na linky VS po Z a označ v nich barevně skupiny ZY/ZÝ. Spoj slova s obrázky. Na závěr odůvodni pravopis podle nápovědy dole a dopiš do slov y/ý.

BRZY _____

brz__

JAZYK _____

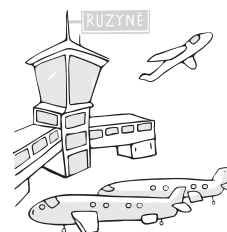
jaz__k

NAZÝVAT SE _____

naz__vat se

RUZYNĚ _____

Ruz__ně

2. Dopíš do vět vyjmenovaná slova po Z.

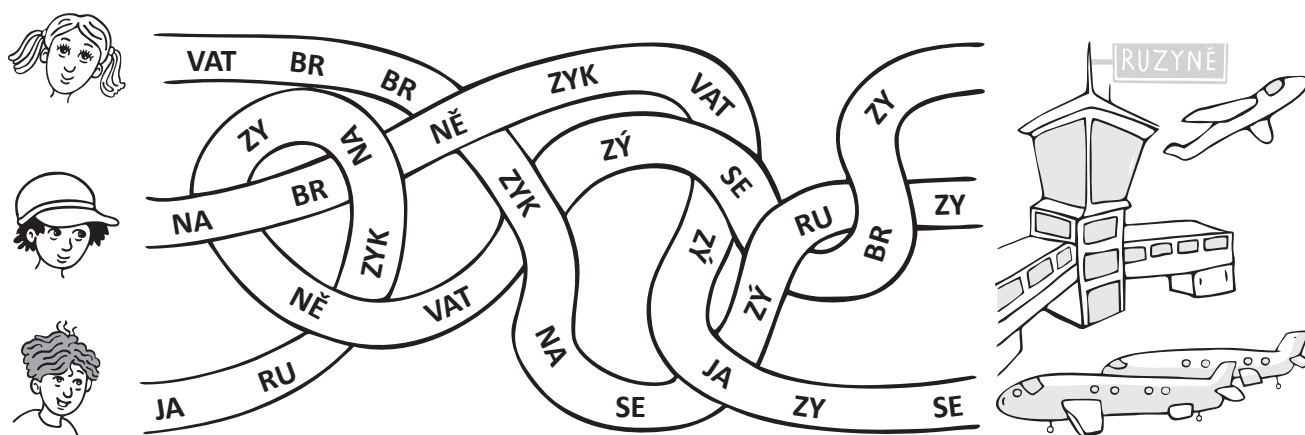
Jedeme na letiště. Sleduji cedule, jak se ta část Prahy bude _____.

Vím, že název začíná na R. Odříkávám slabiky, až se mi plete _____.

Usilovně přemýšlím a doufám, že si na název _____ vzpomenu.

Už to mám! Letiště leží v části nazývané Praha - _____.

3. Označ v bludišti cestu, na které jsou slabiky, ze kterých složíš všechna VS po Z. Každé vyjmenované slovo označ jednou barvou a užij ho ve větě.

!

Opis a přepis celých slov (včetně y/ý – viz cvičení 1) je efektivní metoda pravopisného výcviku s cílem zrakové fixace správné podoby slova. Tento nácvik je důležitý ještě předtím, než děti začnou doplňovat neúplná slova nebo psát text podle diktátu.

Nápověda k odůvodňování: „Slovo *brzy* je VS po Z, proto po Z napíšu tvrdé y.“

! **Volné linky** mohou sloužit k opravě chybných slov a na zápis slov k zapamatování.

1A) Označ žlutě VS po Z a podtrhni ve slovech skupiny písmen ZI, ZÍ.

Podzim končí a brzy přijde zima.

Zimu nazýváme ledovou královnou.

V Ruzyni už napadl první sníh.

Děti chytají sněhové vločky na jazyk.

Při odůvodňování lze starší pravopisné jevy (měkká souhláska + i/i, tvrdá souhláska + y/ý) označovat barvami, které jste používali ve 2. ročníku.

Nad neúplná slova mohou žáci psát zkratky vynechaných pravopisných jevů: M (měkká), T (tvrdá), VS, 0=není VS.

0 M VS M 0

Např.: Podzim kone a brzy přide zima.
Takto zpracované cvičení může sloužit
také jako oprava, kdy žáci chybně i/y
škrtnou a nad slovo napíší správné.

V „doplňovačkách“ sledujeme počet správně doplněných jevů.

Hodnocení diktátu lze rozdělit na:

1. „staré učivo“ (začátek a konec věty, diakritika, měkké a tvrdé souhlásky, spodoba), 2. pravopis VS.

1B) Odůvodni pravopis a doplň i/í, y/ý.

Cvičení je vhodné jako diktát.

Podzim končí a brzo přijde zima.

Z mu naz váme ledovou královnou.

V Ruz n už napadl prvn sn h.

Děť chytá sněhové vločky na jazyk.

2. Dopiš do křížovky slova podle nápovědy. Společně vymyslete podobné nápovědy a tvořte křížovky, aby v tajence vyšlo VS po Z, nebo slovo s i/í po Z.

1. Učíme se český a anglický
2. Rohaté zvíře z hor se nazývá
3. Zítra musíme vstávat
4. Ve VS po Z píšeme po Z tvrdé
5. Zimnímu kabátu říkáme
6. Po létu u nás nastupuje
7. Místo slova jmenovat řekneme
8. Pražská čtvrť s letištěm je
9. Nízká zeď se nazývá
10. Nepřijdu dnes, ale až

					A			K
		K			M			K
	B	R			.			
Z		M	N		.			
					D			M
N	A				T	.		
R				N	.			
		Z			K	A	.	
		T	R		.			

A) Napiš vysvětlení ke slovu v tajence:

1. Označ žlutě VS po B. Na linky dopiš VS v tom tvaru, v jakém jsou na straně 9.

Viš, kdo **bydlí** v pekle? Čerti! Blekle, blekle! bydlet

Poznáš čertí příbytek? _____

Neviděl jsem jediný, ale podle obrázků podobá se jeskyni.

Nepěstují stromy, keře ani žádné byliny, _____

je tam velký žár a dým, nefungují hodiny.

Jak vypadá jejich byt? _____

Hrozně, tam bys nechtěl být. _____

Jaký mají nábytek? _____

Velké kotle v pekle mají, dnem i nocí přikládají,
pálí uhlí, zbytky dřeva, shoří vše, co není třeba. _____

Umíš čerta nakreslit?

Kopyta jak kobyly mají čerti, čertice, _____

černý kožich, oháňku, špinaví jsou velice.

Vrchní obyvatel pekla je sám mocný Lucifer, _____

často zuří jako býk a nikdy nehraje fér. _____

Dobytku se nepodobá, jenom dvěma rohy, _____

jak čuník se občas chová, k tomu má čert vlohy.

A co čertí obyčeje? Co je o nich známo? _____

Jednou za rok chodí strašit, děti křičí: „Mámo!“

Ted' o čertech všechno víš, vždyť jsi bystré dítě, _____

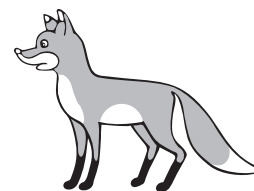
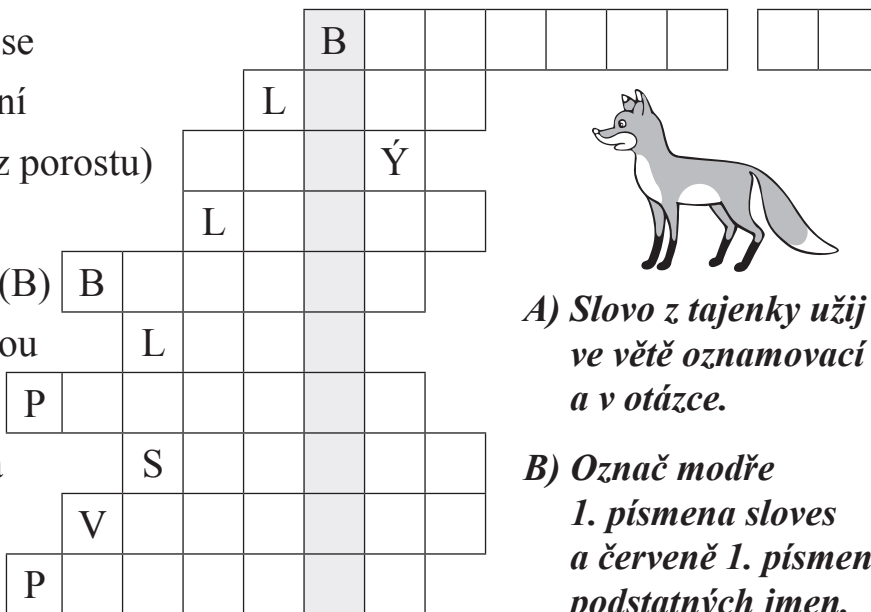
čerti jsou jen v pohádkách, neboj! Nechytí tě.

A) Nakresli k básni obrázek a dopiš do něj co nejvíce VS po Z, po B.

1. Dopiš do křížovky VS po L a jedno vyjmenované slovo po B.

1. Lesknout se, třpytit se
2. Vybavení na lyžování
3. Holý (bez vlasů, bez porostu)
4. Zadní část nohy
5. Pohotový, chápavý (B)
6. Část dřevin pod kůrou
7. Ubíhat (čas, voda)
8. Přijímat zvuk ušima
9. Plakat, naříkat
10. Hltat (jídlo, sliny)

A) Slovo z tajenky užij ve větě oznamovací a v otázce.

B) Označ modře 1. písmena sloves a červeně 1. písmena podstatných jmen.

C) Zjisti, která VS po L v křížovce chybí, a napiš k nim vysvětlení významu. Všechny nápovědy k VS využijte ke společné hře bingo.

2. Přesmyčky. Označ ve větách ukrytá VS po B, L a napiš je. Vyber ze slov jedno podstatné jméno, přídavné jméno a sloveso a užij je ve větách.

Petr Veselý už byl i na Sněžce.

Mohl by strýček přijet zítra?

Smysly šetříme spánkem.

Alenko, byla jsi už v Praze?

Malý koloušek se poranil.

Na okně seděly sýkorky.

Prosím, aby tady nikdo nerušil.

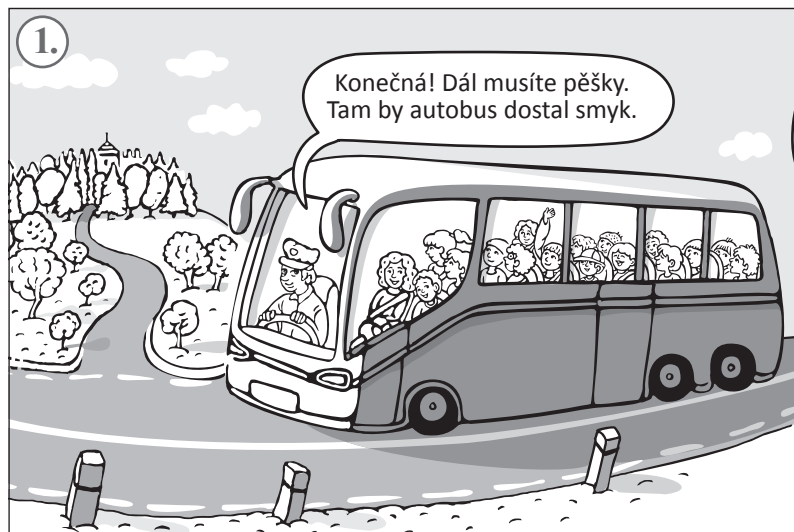
Slabý koník se musel léčit.

Skrze topoly Katka nic nevidí.

Děti zjistily, že venku prší.

!

1. Sehraje po rolích. Vyhledej VS po M a označ je žlutě. Najdi v textu slova se skupinami MI, MÍ, vypiš je a užíj ve větách.

1. Dopiš do textu VS po P ve správných tvarech. Podtrhni slova se skupinami písmen PI/PÍ a uži je ve větách.

Jsme zoologové, kteří putují australskou džunglí s cílem zkoumat ptakopysky.
pytel

Na zádech neseme nepromokavé _____ s výbavou na několik dní.

Já jsem Jakub a mám za úkol vše fotit a zapisovat do badatelského deníku.

Hned ráno nás překvapilo několik ještěrek. Jedna se délkou i barvou podobala
slepýš

_____. Zato nás by podle barvy nikdo nepoznal. Jsme celí žlutí.
pyl

Jak procházíme džunglí, z rostlin na nás padají žlutá zrníčka _____,
třpytít

která se na slunci zlatavě _____ spolu s kapkami rosy.

Cesta je čím dál obtížnější. Měkká tráva se změnila v pichlavou, podobnou
pýr *klopýtat*

našemu _____. Prodíráme se popínavými liánami, _____

přes kořeny stromů a občas by se nám k vyproštění hodila pila. Zastavujeme

k odpočinku. Rozhlížím se kolem a opodál vidím krásně zbarveného ptáka.
čepýřit

Napil se z nevelké kaluže, zatřepal křídly a pyšně si _____

barevná pírka. Rychle se snažím ho vyfotit, ale pták s pískotem odletěl opodál.

Jdu za ním, jenže mi brzy zmizí z dohledu.

Stejně tak se ztratila i cesta, po které jsem šel. V dálce zahlédnu skalní převis.

Tam se schovám a budu doufat, že mě ostatní najdou. Proč jsem se za tím
zpytovat *pykat*

ptákem pouštěl, _____ jsem svědomí, teď budu _____

za svou nerozvážnost. Nejsem strašpytel, ale přiznám se, že mi není do zpěvu.

1. Oprav věty se slovy SÝKORA, SÝČEK, SYSEL a napiš je na linky.

Celý les houkal na sýčka. _____

Zásoby si dělaly sysla. _____

Žížaly lovily sýkoru. _____

2. Spoj části v obou sloupcích do vět nebo smysluplných slovních spojení.

Dopiš y/ý, i/í a modrá písmena zapiš do tajenky. Vzniklé věty napiš do sešitu.

S s__korčina

U b__vá s__chravý

K sl__šeli jsme

P se nas__tí hm__zem

R s__sli sb__rají

Í pos__luje v pos__lovně

Y s__čkově mládě

E se naz__vá pros__nec

N b__strý L__bor

K ob__lná zrna na z__mu

S s__korky

O hlas__tý sm__ch

Ř z__mní měs__c

Ý načep__řená p__rka

Z na podz__m

Á b__l s__rotek

M l__stopad

U je porostlé péřovým chm__řím

J s__lák

I us__chá l__stí

Tajenka: _____

3. Odůvodni pravopis a dopiš y/ý, i/í. Slova patřící k 1 VS označ stejnou barvou.

s__kora koňadra

s__sel na poli

v předs__ni

s__lák S__mon

s__rup proti kašli

houkal s__ček

s__slí nora

s__korky se slétly

četli o s__slovi

těžká s__tuace

nes__čkuj

nebohý s__rotek

! _____

1. Odůvodni pravopis a dopiš y/ý, i/í.

A) Děti ve třídě svačí s__rovou pomazánku. Na krajíce nas__ pou s__rový pórek. Když se nas__tí, nachystají se do přírody. Čeká je velký úkl__d. Vezmou si pap__rové p__tle. Budou sb__rat smetí na m__tině bl__zko hřiště. Chodí sem pozorovat s__orky i jiné ptáky, hm__z a kvetoucí b__l__ny.

B) Dnes b__la s__chrává noc, ale naštěstí už neprší. Mokrá s__lnice pomalu us__chá. S__n m__stního kováře S__lvestra přinesl dlouhé kovové hroty, na které se dají odpadky nap__chnout. Připravené p__tle jsou brz__ plné a děti nad spoustou smetí s__čí vzteky. Po práci se um__jí v potoce, spol__kají zb__tek svačiny a hurá domů.

! _____

2. Vytvoř hřebenovky z VS všech řad. Slova napiš do sloupců shora dolů.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
S	L	A	V	Í	M	E	D	E	N	Z	E	M	Ě

1. Odůvodni pravopis a dopiš i/í, y/ý. VS po V označ žlutě a užiž ve větách.

v__r (sova)	v__šeň	v__skat	v__tat	v__ (všichni)
v__dlička	v__heň	v__olka	v__no	zasv__tit
v__la Amálka	v__dra	sv__ce	zv__kat	v__těžství
v__t (vlk)	cv__čit	žv__kat	pov__k	rozcv__čka
zav__rat	v__dět	zav__st	v__těž	v__soký

2. Sehraje rozhovory. Označ žlutě slova patřící k VS VY, VYSOKÝ, VÝT.

Ahoj, já jsem **Vít** Vysoký.
A jsem hodně vysoký.

Já neumím **výt**.
Vít je moje jméno.

Vy nemůžete být **Vít**.
Výt můžu jen já.

Tak z toho jsem jelen. Já nejsem **Vít** ani neumím **výt** jako vy, paní vlčice. Ale umím **vít** věnečky. Já jsem totiž pampelišková **víla**. A támhle stojí moje krásná **vila** z pampelišek.

Co to povídáte? Já jsem v noci **vyla** na měsíc. Vy říkáte, že jste **víla** a vaše **vila** je z pampelišek. Já nemám **vilu**, ale noru, a vůbec vám nerozumím.

A) Vysvětli, čím jsou tučně napsaná slova zajímavá, jak jim máme rozumět.

Slova dopiš na správné linky a užiž je ve větách:

jméno chlapce _____	vydávat táhlý zvuk (vlk) _____
plést věneček z kyttek _____	příjmení chlapce Víta _____
pohádková bytost _____	vlčice na měsíc hlasitě _____
obytná budova _____	při vykání osobu oslovujeme _____

! _____

PRAVOPISNÝ SLOVNÍČEK

babička	jazyček , jazykový – příbuzné: jazyk	mi (mně, dej mi)
bič, bičovat	jazyk – vyjmenované	míč , míček
bída , bidný, -á, -é (nouze, chudoba)	klavír	mihnout se
bílá , -ý, -é (barva), bílit, nabílo	klíč , klíček	míchat
bít (bije – tluče) bitva, bitevní	klid , -ný, -ně, neklidný	míjí (ubíhá – čas)
blízký , -á, -é, -o, blížit se	klika , klička, kličkovat	milion , milionář
blýskat se – vyjmenované	klopýtat – vyjmenované	milovat
brzy – vyjmenované	kobyła – vyjmenované	milý , -á, -é (příjemná)
býček , býčí – příbuzné: býk	kobylka , kobyli – příbuzné: kobyła	miminko
bydliště , bydlení – příbuzné: bydlet	kolík (Kolík to stojí?), kolík (klacek)	minulost , minulý
bydlet – vyjmenované	komín , komíník	mír , mírumilovný
býk – vyjmenované	kopyto – vyjmenované	mířit , namířit
byl , byla, bylo, byli (bude) – tvar slova být	krmítko	mísa , miska
bylina – vyjmenované	kvítek , kvítí	místo , místnost mistr, mistrovství
bylinářka – příbuzné: bylina	lasice , lasička	mít (mám něco)
bystrý , -á, -é – vyjmenované	lepit , lepidlo	mlýn – vyjmenované
bystřina , bystřejší – příbuzné: bystrý	lidé , lidská, lidový, lidožrout	mlýnář , mlynářka – příbuzné: mlýn
být (existovat, budu) – vyjmenované	limonáda lípa , lipový	my (všichni) – vyjmenované
byt (třípokojevý) – vyjmenované	lísat se (otírat se u nohou)	mýlit se – vyjmenované
byteček – příbuzné: byt	líška (keř), lískový, -é (oříšky)	myslet – vyjmenované
cizina , cizinec	list , listí, lístek, listovat	myš – vyjmenované
cvičit , cvičení, cvičitel	listopad	myška , myšák – příbuzné: myš
čepýřit se – vyjmenované	lišák , liška	mýt (umývat, myje se) – vyjmenované
dmýchat – vyjmenované	lít , lije, liják	mýtina – vyjmenované nabídka, nabízet
dobít (dobije baterky)	lítost , lítostivý, litovat	nabít (nabije zbraň)
dobytek – vyjmenované	litr	nábytek – vyjmenované
dopis , dopisovat	lízat , lízátko	načepýřit , načepýřená – příbuzné: čepýřit se
hbitý , -á, -é, -ě	lýko – vyjmenované	nachomýtnout se – vyjmenované
hlemýžď – vyjmenované	lysý , -á, -é – vyjmenované	namyšlený – příbuzné: mýslit
hlemýžďí (ulita) – příbuzné: hlemýžď	lýtko – vyjmenované	nazývat se – vyjmenované
hlídat , hlídač	lýtkový – příbuzné: lýtko	nebít (nebij se – nebije)
hmyz – vyjmenované	lyže – vyjmenované	nebýt (nebude) – příbuzné: být (bude)
holubice , holubička	lyžování , lyžovat, lyžař – příbuzné: lyže	nejvyš , nejvyšší – příbuzné: vysoký
hřebík , hřebíček	malinový , maliny	neobyčejný , -á, -é, -ě – příbuzné: obyčej
chmýří – vyjmenované	maminka	neslyšný , -á, -é, -ě – příbuzné: slyšet
chmýříčko , -a – příbuzné: chmýří	měsíc , měsíček	netopýr – vyjmenované